

ANJO* *m.* Pallissa: *li dona aqueix anjo, aqueix anjo* (l'Alguer 151).

ANTES **1.** *adv.* Abans: **Antes**, *el ventre de porc* (Alp 24); **I antes** [...] *deien: Bueno!* (Alp 27); **antes només es feia** (Llagostera 65); **antes s'acostumava a fer escudella cada dia** (Moià 70); **Antes**, *i encara n'hi ha algun que en fa de vi* (St. Jaume Sesoliveres 100); **Antes**, *a cases d'aquestes grans de pagès, hi havia* (St. Boi de Ll. 110).

2. *adj.* Anterior, precedent: *però els dijous antes en diuen el dijous gras* (Maçanet de C. 16); *el dijous antes del darrer diumenge de Carnaval* (Maçanet de C. 16).

3. *antes de loc. prep.* Abans de: **antes de se morir** (Ceret 12); *generalment s'esmorza antes de començar* (Cànoves 75); **Antes de pentinar-lo** (Montuïri 125); *que també antes de fer-se call* (Santanyí 133).

ANTIC -IGA *adj.* **per antic** * *loc. adv.* Antigament, en temps passat: **per antic**, [...] *es gafava un fumer* (Llagostera 65); **per antic** —*jo hi via anat moltes vegades* (Llagostera 65); **per antic es feia amb aquesta forma** (Llagostera 65).

ANTIGUAMENT *adv.* Antigament: **i antiguament ho feien servir els pastors** (Cervelló 105); **Antiguament hi havia unes tartranes** (Cervelló 106); *A la matança del tocino, quan se feia antiguament* Cervelló 108); **Antiguament**, *con se feia l'oli per les cases de pagès* (Cervelló 109); **més antiguament eren** [les premses] ... *n'hi via de lliura* (St. Jaume dels Domenys 111).

APARATO* *m.* Aparell, instrument: *i arregles un aparato* (Alp 25); *vui dir, un aparato porta una corriola* (St. Andreu de Ll. 88); *heu passaven per un aparato com un banc* (Montuïri 125); *El pentinaven ... amb uns aparatos* (Montuïri 125).

APILOTÀ *v.* APILOTAR.

APILOTAR *v.* Infinitiu: *i au!*, **apilotà-la** [la palla] *aquí la tarda* (Oix 33).

APLEGAR *v. pron.* Plegar-se. Imperfet I.: [Els arguenells] *Eren com unes ... un ... una cosa com de fusta i s'aplegaven; i si no s'aplegaven* (Sentmenat 85).

APLEGAVEN *v.* APLEGAR.

APREMSAR* *v.* Premsar. Infinitiu: *posaven això dins d'una premsa [...] se'n diu apremisar* (Estagell 2).

APRÉS *adv.* Després: **i après eee la ... l'embotillava amb una tremuja** (Estagell 2); **i après el vi se formava com això** (Estagell 2); **i après el dixaven escórrer prou temps** (Estagell 2).

APROU **1.** *adv.* Prou: *l'amo de la casa no sabia dur es calçons aprou ben cordats* (St. Josep de sa T. 145); *sa gent va parèixer que havia menjat aprou* (St. Josep de sa T. 147).

2. *adj.* Prou: *ja no tenien aprou cadires* (St. Josep de sa T. 145).

AQUAN* *conj.* Quan: *venia es dia de ses matances aquan es porcs estaven ja* (St. Josep de sa T. 147).

AQUET -A **1.** *adj.* Aquest: *el bebot aquet vol pas treballar* (Maçanet de C. 15); **aqueta pela la portàvem a blanqueries** (Oix 34); **és molt pobre aquet ofici** (Girona 55).

2. *pron.* Aquest: *D'aquet en dèiem [...] un curandero* (Gósol 43); **Aquet és el pare, / aquet és la mare** (Sentmenat 80); **aquet fa les sopes, / i aquet se les menja totes / i aquet fa piu-piu** (Sentmenat 80); **anous i metlles torrades i quènto d'aquet** (St. Josep de sa T. 144); **cançons pageses i quènto d'aquet** (St. Josep de sa T. 144).

ARRASTRAR *v.* Arrossegar. Imperfet I.: **i arrastràvem aquell peix en terra** (Roses 40).

ARRASTRÀVEM *v.* ARRASTRAR.

ARRASTRE* *m.* **per l'arrastre loc. adv.** Amb migradesa econòmica: *quedava ben bé per ... per l'arrastre* (Girona 55).

ARRECOLLÍ *v.* RECOLLIR.

ARRECORDA *v.* ARRECORDAR.

ARRECORDAR *v. pron.* Recordar-se. Imperatiu: **i arrecorda-te'n que les filles d'altri, les deixis** (l'Alguer 151).

ARRENCAR *v.* Present I.: *allavores renques els pilons* (St. Pere de R. 114).

ARREU *f.* Arada: *unes arreus [...] per tombar la terra* (Avià 50).

ARRIBA *v.* ARRIBAR₂.

ARRIBAR₁ *v.* **1.** Gerundi: *En ribant allà, no diguis el què* (Cervelló 101); *en ribant a casa, mateu una gallina* (Cervelló 101). Present I.: *es lloer riba a conèixer quina classe és* [d'animal] *que l'hi ha pres* [el tord] (Alaró 122); *(l) el que riba a.n es vuitanta* (Montuïri 124); **riba** [...] *és dir, com que s'uncla creix i allò riba a sortir* (Santanyí 133); *que riba a rajar* (Santanyí 133); *I després ja ribem, doncs, als raders d'agost* (St. Jaume dels Domenys 111); *i no ribam a.n es cinquanta* (Montuïri 124); Imperfet I.: *si ribava una pandilla* (St. Josep de sa T. 145); *el dematí ribàvem al corral* (Sta. M. de Corcó 52); *Si ribàvem dos o tres junts, consultàvem* (St. Josep de sa T. 145); **ribaven a dur embolicat entre sa mà** (Santanyí 134); **ribaven a dur casi mitja gavella** (Santanyí 134). Condicional: **ribaria a reben-tar per ella mateixa** (Santanyí 133).

2. Imperfet I.: **ribava que es deien coses molt de riure** (St. Josep de sa T. 149).

ARRIBAR₂ *v.* Passar, ocórrer, esdevenir. Present I.: *com arriba soviny* (Perpinyà 3). Perfet Perifràstic: *lo que me va arribar diumenge* (Perpinyà 3).

ARROTLLANT *v.* ARROTLLAR.

ARROTLLAR *v.* Reunir, agombolar. Gerundi: *ha oït el cant / de la mare perdiu / arrotllant la niada* (Salses 1).

AS Contracció de la preposició *a* i l'article *es*: *ja veus as cap d'un minut que ja surt vi* (Begur 57).

ASMARI *m.* Armari: *i la ficàvem a l'asmari* (Sta. Eulàlia de R. 61); *aubries l'asmari* (Aguiló 93).

ASPERJAR* *v.* Ruixar. Infinitiu: *El presseguer [...] el cal asperjar* (Jóc 4); *el cal tornar a asperjar* [el presseguer] (Jóc 4).

ASSAI* *adv.* Molt, en gran manera: *I alhora, assai vol que hi digui: «Cent escuts»* (l'Alguer 151).

ASSIENTO *m.* Seient: *hi nava un atre assiento* (Cervelló 106).

ASSUMPTO *m.* Assumpte: *s'assumpto de sa feina* (Maó 139).

ATORNEJAR* *v.* Rodejar, assetjar, envoltar. Perfet perifràstic: **Molts dies el [castell] van atornejar** (Salses 1).

ATRE -A **1.** *adj.* Altre: *vinga un atre metge!* (Maçanet de C. 16); *ja el posaven damunt atra vegada* (Llançà 22); *eren una atra cosa* (Planoles 28); *giràvem la ... la batuda de la ... de l'atre ban* (Oix 33); *pot venir d'una atra cosa* (Gósol 42); *i no tenia atre mal* (St. Privat d'en Bas 46); *i quan ens trobàvem amb atres pastors* (Sta. M. de Corcó 52); *ja descansàvem atres dies* (Sta. M. de Corcó 52); *una atra tria per fer les carns botifarres [...] de sang* (Sta. M. de Corcó 53); *això atre que dien el trill* (Llobera 63); *amb un ... un atre rampill* (Llobera 63); *se'n duia el boll cap allà amb un atre munt* (Llobera 63); *el ficaven de l'atre cantó* (Llobera 64); *llavons et feia l'atre cantó* (Llobera 64); *mentres l'atre matador* (Moià 68); *van cap a un atre puesto* (Cànoves 75); *perquè generalment n'hi ha d'haver un atre de caçador* (Cànoves 75); *amb una atra cosa la tomaven* (Sentmenat 83); *del cubell*